

Δασική-Περιβαλλοντική Πολιτική και Νομοθεσία

12. Ορισμός Δάσους-Δασική Ιδιοκτησία-Προστασία Δασών

Στέφανος Τσιάρας,
Δρ. Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος
stefanostsiaras@gmail.com

Τί είναι δάσος;

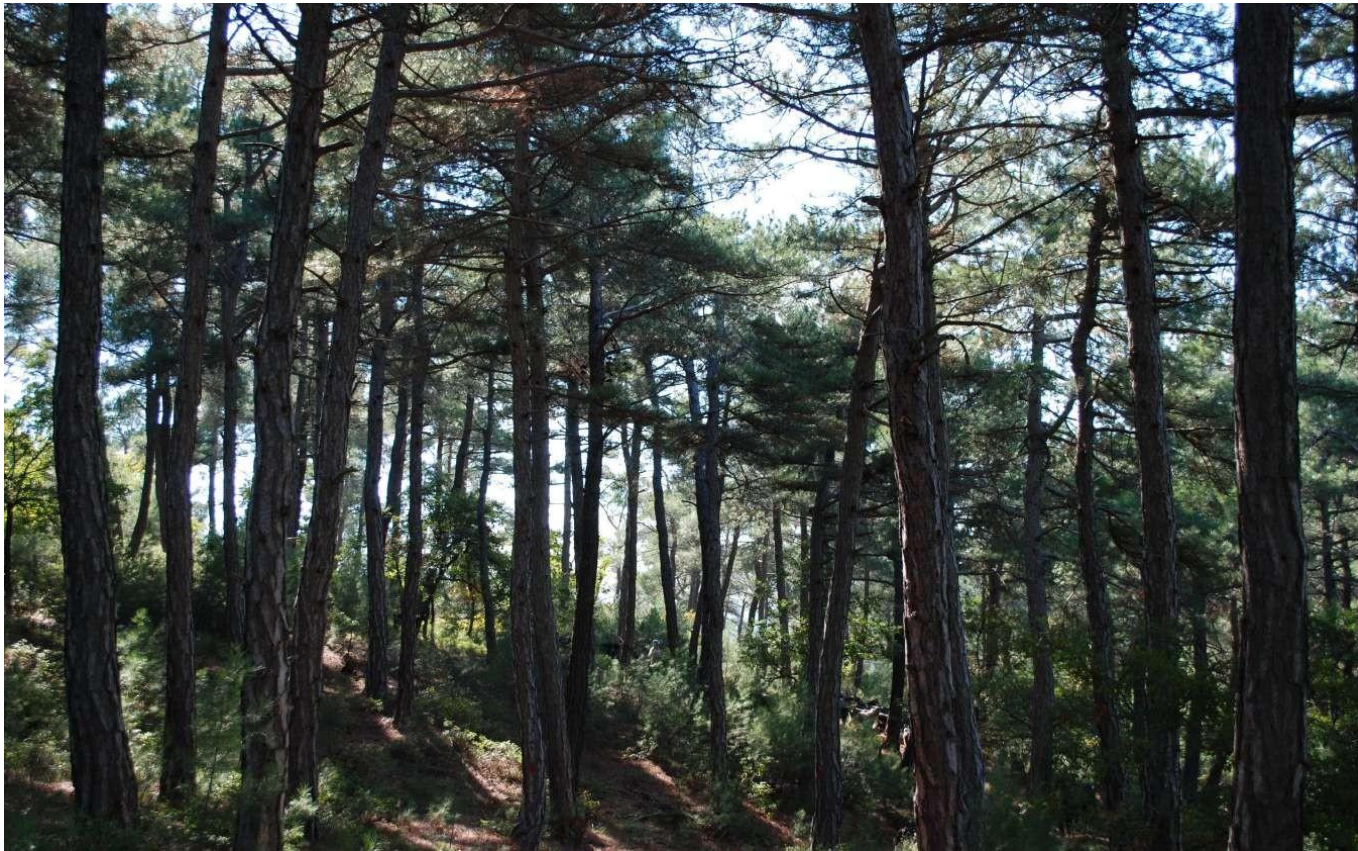

Δάσος και δασική έκταση

Συνταγματικός ορισμός του δάσους και της δασικής έκτασης: «Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά» (Άρθρο 24 – Ερμηνευτική Δήλωση)

Δάσος ή δασική έκταση;

Δάσος ή δασική έκταση;

Σύνταγμα – Άρθρα για δάση και περιβάλλον

- **Άρθρο 24** (δάσος, δασική έκταση, περιβάλλον, αειφορία, προστασία δασών, δασολόγιο)
- **Άρθρο 117** (αναδασωτέες εκτάσεις, απαλλοτρίωση* δασών)
Απαλλοτρίωση = η ενέργεια με την οποία το δημόσιο, για κοινωφελείς σκοπούς, παίρνει στην κυριότητά του ακίνητη περιουσία ενός ιδιώτη, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεσή του και τον αποζημιώνει γι' αυτό
- Άρθρο 12 (γεωργικοί συνεταιρισμοί)
- Άρθρο 18 (αναδασμός αγροτικών εκτάσεων, υπόγεια ύδατα)

Αειφόρος ανάπτυξη

«Η ανάπτυξη εκείνη η οποία εξασφαλίζει τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς ωστόσο να βάζει σε κίνδυνο τις ανάγκες των μελλοντικών γενεών» [Brundtland 1987].

Οι τρεις πυλώνες της αειφορίας

Just a
reminder...

- Άνθρωποι
- Κοινωνία

Περιβάλλον

Οικονομική
Ωφέλεια

Τί είναι η αειφορική ανάπτυξη;

<https://www.youtube.com/watch?v=DsLNnl2a0HA>

Δασική Ιδιοκτησία

Οι σημειώσεις της συγκεκριμένης ενότητας βασίζονται στις σημειώσεις του μαθήματος Δασικό Δίκαιο.

Βιβλιογραφία

Γούπος, Χ. (2005). Δασικό Δίκαιο. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Υπηρεσία Δημοσιευμάτων.

Ιδιοκτησία στη Δασοπονία

- περιλαμβάνει πράγματα όπως το έδαφος, η ξυλεία κλπ
- τα πράγματα αυτά για να χαρακτηρισθούν ως ιδιοκτησία, πρέπει να είναι σε θέση να ικανοποιούν μία ανθρώπινη ανάγκη, να είναι περιορισμένης προσφοράς και να είναι δυνατός ο σφετερισμός* τους. (*σφετερισμός = η επιδίωξη απόκτησης ή / και οικειοποίησης ξένων πραγμάτων με αθέμιτο τρόπο
- η ιδιοκτησία αποτελείται από αγαθά και υπηρεσίες, την κυριότητα των οποίων οι άνθρωποι είναι ικανοί να αποκτήσουν
- η κυριότητα εμπεριέχει την έννοια της ιδιοκτησίας
- πρόκειται για ένα δικαίωμα πάνω στα πράγματα αυτά, και αυτό είναι ένας κοινωνικός θεσμός, ο οποίος βασίζεται στη συνήθεια ή έθιμο και στον νόμο

Το δικαίωμα της Ιδιοκτησίας

Είναι ένα δυνητικό δικαίωμα το οποίο εξαρτάται από τη βούληση της εκάστοτε κυβέρνησης ή του Κράτους.

Για παράδειγμα, σε περίπτωση πολέμου, η κυβέρνηση μπορεί να επιτάξει τα ιδιωτικά αγαθά (αυτοκίνητα, ζώα κλπ) για τις ανάγκες της πατρίδας.

Ορισμός Ιδιοκτησίας

Είναι το δικαίωμα ελέγχου των οικονομικών αγαθών και απόληψης μελλοντικών ωφελειών από αυτά κατά τρόπο καθοριζόμενο από τους κανονισμούς και τους νόμους

Διάκριση Δασικής Ιδιοκτησίας

Οι ιδιοκτήτες δασών και δασικών εκτάσεων διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- 1) Ιδιοκτήτες δημοσίου δικαίου
- 2) Ιδιοκτήτες ιδιωτικού δικαίου

Κατηγορίες δασών

1. Δημόσια δάση των οποίων η διαχείριση και εκμετάλλευση γίνεται από την δασική υπηρεσία
2. Μοναστηριακά δάση που η διαχείριση και η εκμετάλλευση τους γίνεται από τα ηγουμενο-συμβούλια με την εποπτεία της δασικής υπηρεσίας
3. Σε δάση των Ο.Τ.Α. που η διαχείριση και η εκμετάλλευση τους γίνεται από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια με την εποπτεία της δασικής υπηρεσίας
4. Σε ιδιωτικά που ανήκουν σε δασοκτήμονες (ιδιώτες ή εταιρείες) και που την διαχείριση και την εκμετάλλευση ασκούν οι ίδιοι με την εποπτεία επίσης της δασικής υπηρεσίας

Κατανομή των δασών κατά μορφή ιδιοκτησίας

Ιδιοκτήτης	Έκταση σε στρέμματα	Ποσοστό % του συνόλου
Δημόσιο	16.440.000	65,45
Κοινότητες	3.015.000	11,99
Μοναστήρια - Ιδρύματα	1.211.000	4,82
Συνιδιοκτήτες	478.000	9,78
Ιδιώτες	1.998.000	7,96
Σύνολο	25.142.000	100,00

Πηγή: Δούκας, 2002

Κατανομή των δασών κατά μορφή ιδιοκτησίας

Δασική Ιδιοκτησία	Ποσοστό
Δημόσια Δάση	65,45%
Ιδιωτικά Δάση*	34,55%

* Στα Ιδιωτικά Δάση περιλαμβάνονται τα δάση που ανήκουν στις Κοινότητες, στα Μοναστήρια, στα Αγαθοεργά Ιδρύματα, στους συνεταιρισμούς, στις βιομηχανίες και επιχειρήσεις, στα διάφορα σωματεία και φυσικά στους ιδιώτες. Στην κατηγορία των ιδιωτικών δασών ασκείται δασοπολιτική επιτήρηση από το Κράτος. Ξεχωριστή κατηγορία των ιδιωτικών δασών είναι τα συνιδιόκτητα δάση

Διαχείριση και έλεγχος

- Η διαχείριση και ο έλεγχος των δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων γίνεται από τη δημόσια δασική υπηρεσία
- Η διαχείριση των ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων γίνεται από τους ιδιοκτήτες των μη δημοσίων δασών, ο δε έλεγχος γίνεται από τη δασική υπηρεσία, δηλαδή ασκείται κρατική επιτήρηση με τα όργανα της δασικής υπηρεσίας.

Συνιδιόκτητα δάση

είναι τα δάση που η κυριότητα ανήκει σε πολλά φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δηλαδή σε περισσότερους από έναν ιδιοκτήτες. Τα διακρίνουμε σε δυο βασικές κατηγορίες:

1. συνιδιόκτητα δάση μεταξύ του δημοσίου και οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου
2. συνιδιόκτητα δάση μεταξύ οποιωνδήποτε φυσικών ή νομικών προσώπων

Συνιδιόκτητα δάση

Ιδιαίτερη περίπτωση των συνιδιόκτητων δασών αποτελούν τα συνιδιόκτητα δάση μεταξύ φυσικών ή νομικών προσώπων και του δημοσίου κατά το $1/5$ αυτών, όπου τα $4/5$ των μεριδίων ανήκουν κατά κυριότητα σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και το $1/5$ ανήκει εξ αδιαιρέτου στο δημόσιο

Διακατεχόμενα είναι τα δάση των οποίων η κυριότητα ανήκει στο δημόσιο και η κάρπωση και η χρήση στους ιδιώτες. Τα δάση αυτά ανήκουν στο δημόσιο αλλά διαχειρίζονται όπως τα ιδιωτικά

Ομαδική Εργασία

Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές χωρίζονται σε ομάδες των 5 ατόμων και ορίζουν μία ή έναν αρχηγό για την κάθε ομάδα.

Η κάθε ομάδα θα έχει έναν από τους παρακάτω ρόλους:

- 1) Ιδιοκτήτες δημοσίων δασών
- 2) Ιδιοκτήτες ιδιωτικών δασών
- 3) Δασική Υπηρεσία

που θα προκύψουν ύστερα από κλήρωση

Η κάθε ομάδα απαντά σε υποθετικές ερωτήσεις σεναρίου

Στο τέλος ακολουθεί συζήτηση

Προστασία Δασών

Δασοπολιτική επιτήρηση του Κράτους

Το Κράτος ορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των δασών και η Δασική Υπηρεσία είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή και τον έλεγχο της δασοπολιτικής επιτήρησης στον τομέα της προστασίας.

Καθορισμός αρμοδιοτήτων

Η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων καθώς και η λήψη των ειδικότερων μέτρων που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις, ανήκει στην αρμοδιότητα της δασικής αρχής, η οποία ενεργεί κατά τις οικείες σχετικές διατάξεις.

Οι αρμοδιότητες άλλων δημοσίων υπηρεσιών ή υπηρεσιών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και οι δραστηριότητες δημοσίων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων, δεν δύνανται να ασκούνται με τρόπο που θίγει τα δάση και τις δασικές εκτάσεις που βρίσκονται υπό τη διαχείριση ή επίβλεψη του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, πέραν των ορίων που τίθενται με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα ή των αποφάσεων της δασικής αρχής ή του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Αντιμετώπιση κινδύνων

- Πρόληψη
- Καταστολή

πρόληψη

...κάλλιον το προλαμβάνειν παρά το θεραπεύειν...

(Ιπποκράτης ο Κώος, 460 - 370 π.χ.)

Πρόληψη δασικών πυρκαγιών

Στην αρμοδιότητα της Κεντρικής Δασικής Υπηρεσίας ανήκει η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, εκτός από την έκδοση σχετικών πυροσβεστικών κανονισμών και διατάξεων, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα πυροπροστασίας του δάσους, την οργάνωση περιπόλων, όπου και όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο, την επιτήρηση των δασών με επίγεια και εναέρια μέσα, την κατανομή των πυροσβεστικών δυνάμεων, τη συνεργασία με άλλες αρχές και φορείς, τη φύλαξη της περιοχής, όπου εξερράγη πυρκαγιά για τυχόν αναζωπυρώσεις, τα οποία ανήκουν στην αρμοδιότητα του Πυροσβεστικού Σώματος. Σε ό,τι αφορά στον σχεδιασμό έργων, που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, λαμβάνεται και η γνώμη του οικείου Διοικητή της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας

Η προστασία των δασών είναι υπόθεση όλων

- <https://www.fireservice.gr/el/-/h-prostasia-ton-dason-einai-yprothese-olon-mas>
- Δεν πετάμε ποτέ αναμμένα τσιγάρα όταν βρισκόμαστε στο δάσος
- Δεν καίμε σκουπίδια ή ξερά χόρτα και κλαδιά στην ύπαιθρο
- Αποφεύγουμε τις υπαίθριες εργασίες που ενδέχεται να προκαλέσουν πυρκαγιά
- Δεν ανάβουμε υπαίθριες ψησταριές κατά τους θερινούς μήνες εντός των δασών ή σε χώρους που υπάρχουν ξερά χόρτα

Υποχρεώσεις πολιτών όταν αντιληφθούν πυρκαγιά

- Τηλεφωνήστε ΑΜΕΣΩΣ στο αριθμό κλήσης 199 και δώστε σαφείς πληροφορίες για την τοποθεσία και το ακριβές σημείο που βρίσκεσθε, καθώς και πληροφορίες για τη συγκεκριμένη θέση που βλέπετε την πυρκαγιά
- Περιγράψτε το είδος της βλάβησης που καίγεται
- Προσδιορίστε την κατεύθυνση της πυρκαγιάς

Υποχρεώσεις Δασικής Υπηρεσίας

- Καθαρισμός των δασών από την ξερή βιομάζα κατά μήκος πολυσύχναστων δασικών δρόμων με την πρόσληψη δασεργατών τρίμηνης διάρκειας καθώς και την ανάθεση αυτών των εργασιών σε Δασικούς Συνεταιρισμού
- Συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου και τη διάνοιξη νέων δρόμων εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τις περιφερειακές δασικές υπηρεσίες
- Περιπολίες μέσα στο δάσος και συνεργεία επιφυλακής από δασικούς υπαλλήλους, επίσκεψη των επικίνδυνων περιοχών και εγκαταστάσεων (σκουπιδότοποι, κατασκηνώσεις, βιομηχανικές εγκαταστάσεις κοντά σε δάση κλπ)

Υποχρεώσεις Δασικής Υπηρεσίας

- Ευαισθητοποίηση του κοινού με την έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων, δημοσιεύσεις σε εφημερίδες και περιοδικά καθώς και ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά μηνύματα

A public awareness poster with a green and yellow background. At the top, it features the logo of the Forest Service and the text 'ΔΑΣΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ' and 'ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ'. The central focus is the large red number '1591' with the text 'τηλ.' to its left. Below this, the text 'πυρκαγιές λαθροϋλοτομίες λαθροθηρία καταπατήσεις εκχερσώσεις' is displayed. At the bottom, there is a photograph of a forest floor covered in fallen leaves. The footer contains the logos of the Ministry of Environment and Energy and the General Directorate of Forests and Agricultural Environment, along with the text 'Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας', 'Γενική Δ/ση Ανάπτυξης & Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος', and 'ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ'.

Υποχρεώσεις Δασικών Υπαλλήλων

- Η δασική προστασία ασκείται στο πλαίσιο της Δασικής Νομοθεσίας, από όλους τους δασικούς υπαλλήλους που τοποθετούνται και υπηρετούν στις δασικές υπηρεσίες
- Οι υπάλληλοι δασοπροστασίας του κλάδου ΥΕ7 είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν την εργασία τους στην εκτέλεση έργων δασικής προστασίας σύμφωνα με το ετήσιο πρόγραμμα της υπηρεσίας στην οποία υπάγονται

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

- <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=433>

Για τον χαρακτηρισμό των περιοχών ως προστατευόμενων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (ν. 1650/86, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το ν. 3937/2011), προαπαιτείται:

α) για τον χαρακτηρισμό, την οριοθέτηση και τον καθορισμό χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μιας περιοχής ως Απολύτου Προστασίας της Φύσης, Προστασίας της Φύσης και Εθνικού Πάρκου η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, κατόπιν πρότασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ύστερα από γνώμη της «Επιτροπής Φύση 2000» και του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σε εφαρμογή ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης (Ε.Π.Μ.). Η ανάθεση της σύνταξης Ε.Π.Μ. και η τελική έγκρισή της πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

β) Για τον χαρακτηρισμό, την οριοθέτηση και τον καθορισμό όρων δόμησης, χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μιας περιοχής ως Περιφερειακού Πάρκου, η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, κατόπιν πρότασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ύστερα από γνώμη της «Επιτροπής Φύση 2000» και του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική σημασία και τις προστατευτέες αξίες της. Ειδικά για το χαρακτηρισμό αγροτικών περιοχών υψηλής φυσικής αξίας ως περιφερειακών πάρκων, το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

- γ) Για τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως Καταφυγίου Άγριας Ζωής εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική ή άλλη φυσική αξία της περιοχής.
- δ) Για τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως Προστατευόμενου Τοπίου ή ως Προστατευόμενου Φυσικού Σχηματισμού εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική ή άλλη φυσική αξία του προστατευτέου αντικειμένου και γνώμη του αιρετού Περιφερειάρχη

Δίκτυο υφιστάμενων και νέων περιοχών Natura 2000

Εθνικοί Δρυμοί

Ως εθνικοί δρυμοί έχουν χαρακτηριστεί δασικές επιφάνειες με μεγάλο αριθμό και ποικιλία βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων, ανεπηρέαστες ή ελάχιστα επηρεασμένες από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Ο θεσμός των εθνικών δρυμών αποτελεί ένα σημαντικό μέτρο για την προστασία και διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς, όπως είναι η αυτοφυής χλωρίδα, η άγρια πανίδα, οι αντιπροσωπευτικοί βιότοποι και οι ιδιαίτεροι φυσικοί σχηματισμοί. Κι ακόμη οι εθνικοί δρυμοί εξυπηρετούν στην εποχή μας ανάγκες υπαίθριας αναψυχής και αποτελούν κατάλληλους χώρους περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Εθνικοί Δρυμοί

Στη χώρα μας υπάρχουν **10 εθνικοί δρυμοί** στον πυρήνα των οποίων σύμφωνα με το Ν. 996/1971 και το Ν. 1650/16-10-86 απαγορεύεται κάθε ανθρώπινη επέμβαση, ενώ στην περιφερειακή τους ζώνη επιτρέπονται ορισμένες επεμβάσεις που όμως δεν αλλοιώνουν τα χαρακτηριστικά τους

Βιβλιογραφία

- Γούπος, Χ. (2005). Δασικό Δίκαιο. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Υπηρεσία Δημοσιευμάτων.
- Νόμος 998 ΦΕΚ Α' 289/29.12.1979. Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας.
- Παπασταύρου, Α. (2006). Δασική Πολιτική. Τεύχος Α'. Εκδόσεις Πήγασος. Θεσσαλονίκη.

